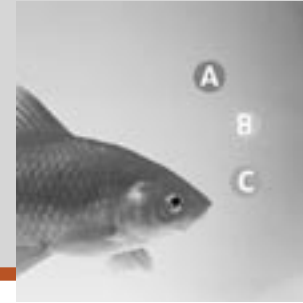

dwars

studentenblad van de
Universiteit Antwerpen

nummer 19 -- jaargang 3
juni 2004

ABC 2004 Examenstress OS, EU en VGT

Woorden voor
iedereen. Gelezen?
P.3

Gebarentaal voor
iedereen. Gehoord?
P.12

***Oude grijsaard of éminence grise?
Mark Eyskens geeft u graag zelf het antwoord***

Laatst reageerden agenten in Amsterdam heel alert op een ontvoeringsmelding aan de Grachten en al gauw troffen ze een busje aan met daarin een geknevelde jongeman. De chauffeur verklaarde direct dat dit eigenlijk een studentengrap was maar moest mee voor ondervraging. ♣ Later meldden zich nog 4 studenten die bevestigden dat hun grap misschien wat uit de hand gelopen was. Voor zijn eigen veiligheid durfde het slachtoffer geen klacht neerleggen, de kosten voor de politieactie werden wel verrekend. ♣ De Duitse politie is dan weer te ijverig: ze merkte tijdens een patrouille in het station in Kassel een student op die de stekker van zijn laptop in het stationsstopcontact stak. De agenten waren er heilig van overtuigd dat de computer gestolen was dus pakte ze de jongeman op. ♣ Toen die echter al snel kon bewijzen dat de laptop zijn rechtmatig eigendom was werd hij aangeklaagd wegens diefstal

van 0,2 eurocent elektriciteit. De officier van justitie verklaarde dat de zaak verder wordt onderzocht maar dat vervolging onwaarschijnlijk is. ♣ Maar als je geen geld meer hebt om te studeren en op kot te wonen, wat doe je dan? Je zoekt een droog, liefst stil plekje om rustig te slapen. ♣ In de universiteitsbibliotheek kan je je daarenboven zelfs wassen dus bedacht een student in New York dat hij de ultieme oplossing gevonden had. Alles liep vlot, hij mocht zelfs soms douchen bij vrienden. Tot hij zijn dagboek op het net zette. Een surfende bibliothecaris betrapte na sluitingstijd de student op heterdaad. Die kreeg uit medelijden gratis een volwaardig kot tot het eind van het academiejaar. ♣ Als je het vak «Coaching Principles and Strategies of Basketball» volgt in de VS verwacht je examenvragen over complexe strategieën en moeilijke technieken. Studenten aan de Georgia University moesten echter antwoorden

op meerkeuzevragen als *Voor hoeveel punten telt een driepunter?* en *Hoeveel quarters duurt een hele wedstrijd?*. ♣ De National Collegiate Athletic Association diende klacht in tegen de coach in kwestie omdat studenten eigenlijk ook niet op het examen moesten aanwezig zijn, volgens de man «is dat toch zo erg niet». ♣ Een Amerikaanse student die 8 jaar geleden beide benen verloor tijdens een ongeval is veel sportiever. Na een intense training en toelating van de autoriteiten omdat fietsen daar verboden zijn beklom hij de berg Fuji in Japan. ♣ Gedurende een vier dagen durende tocht naar de top overwon hij bijna 4000 meter met een speciaal ontwikkelde mountainbike op 4 wielen. De moedige student was niet echt aan zijn proefstuk toe, hij had al bergen van 5.000 meter in de wielen...

Bart Braem

Op een bladje geserveerd

- 2 sms & colofon
- 3 Edit.
- 3-6 ABC2004
- 6 Studentenvertegenwoordigers
- 7 Examenstress
- 8-9 Europa groeit
- 10 Mandela en anderen
- 11 Thesistitels
- 12-13 Gebarentaal voor iedereen
- 14-15 Centerfold straatkunst
- 16 Column & De Collega's
- 17-21 Mark Eyskens
- 21 Bestuur dans ontslagen
- 22-23 Boogschieten en OS
- 24 Erasmus in & uit
- 25 Stadswallen & cultuurbrokjes
- 26 Puzzelplezier
- 27 Op het einde is het woord
- 28 Microscopie in 't groot

Colofon

dwars is het studentenblad van de Universiteit Antwerpen, gemaakt voor en door haar studenten.

dwars verschijnt maandelijks tijdens het academiejaar en wordt gratis verdeeld op de UA-campusen Drie Eiken, Middelheim, Binnenstad.

Oplage: 3.500 exemplaren

V.U.: *Matthias Debruyne, Lange Nieuwstraat 55, B-2000 Antwerpen*

Drukkerij: *Van der Poorten, Kessel-Lo*

Hoofdredacteur: *Matthias Debruyne*
Redactiesecretaris: *Ewald Peters*

Eindredactie: *Marjolijn De Backer, Kristof De Pooter, Veerle Van Poucke, Tomas Verachtert en Valérie Wechuysen*

Redactie: *Jan Adriaenssens, Bart Braem, Wojciech De Roeck, Kelly Dorekens, Ann Fransen, Kris Hameeuw, Mieke Hoing, Kevin Jorissen, Wim Le Page, Thomas Vanhees, Veerle Van den Bergh en Michiel Verbist*

Fotografie: *AMOZ en Kelly Dorekens*

Illustraties: *Wim Le Page*

Vormgeving: *Matthias Debruyne en Ewald Peters*

Werkten mee aan dit nummer: *Tine De Mol, Johan Diels, Olivier Van de Vyvere, Georges Vanstreels en Eddie Warner*

Voorpagina

Mark Eyskens schiet boog in het hart van Europa. Meedoen is belangrijker dan winnen, dat is trouwens toch onmogelijk nu we niet van de Balkan komen.

Vragen, opmerkingen en suggesties zijn van harte welkom, alsook lezersbrieven. Anonieme brieven komen echter niet in aanmerking. De redactie behoudt het recht om ingezonden stukken in te korten, of niet te plaatsen.

Jaarabonnement per post:
10 euro (studenten), 15 euro (anderen)

Redactielokaal en correspondentieadres:
*dwars - studentenblad UA
Lange Nieuwstraat 55
B-2000 Antwerpen*

dwars@ua.ac.be
<http://www.dwars.ua.ac.be>

Het is een maand van wereldleiders. Mandela is ongetwijfeld de grootste van hen allemaal. Op zijn vijfentachtigste nam hij afscheid van het Zuid-Afrikaanse parlement met een toespraak die de 'grootste democratie' met de grond gelijk maakte. Mandela is voor de wereldpolitiek wat Crujff is voor het voetbal: hij heeft altijd gelijk. En dus moeten we die andere wereldleider maar eens op het matje roepen.

Dat had de kleine man overigens zelf al moeten doen met zijn minister van defensie. Nu weet ik wel dat je met photoshop één en ander kan bewerken, maar op zulke wijze? En terwijl de wereld zit te wachten op een ontslag, een proces, of toch minstens een blaam en een uit schaamte zelf opstappende oorlogsminister, kwam er niets dan lof uit de mond van de kleine president. De ene wereldleider is de andere niet, zal ik maar zeggen.

Mandela, dat is voor de goede orde dus die andere, krijgt overigens een eredoctoraat van de UA. Niet dat hij het niet verdient -verre van- maar wat heeft zo iemand in vredesnaam met Antwerpen te maken? Hij spreekt de taal in een wat grappige variant en de meeste Antwerpse diamanten komen van een familiebedrijf uit zijn thuisland, maar verder dan dat gaat de connectie met ons aller universiteit toch niet. Waarom de man dan hier een eredoctoraat krijgt is me een groot raadsel.

Om het prestige van de universiteit op te krikken dan maar zeker? Om aan de wereld te laten zien dat de UA die Nelson toch zo'n fantastische man vindt? Geef me dan inderdaad maar liever de Afrikaanse grijsaard dan de kleine Texaan. En de universiteit moet zich ook een beetje verkopen, toch?

Daar gebruikte ze tot voor kort overigens ook erasmusstudenten voor. De rechtsfaculteit liet slechts die kandidaten vertrekken die een 'voldoende' haalden op een ingewikkelde schaal, uitsluitend gebaseerd op behaalde academische resultaten. Het resultaat daarvan betekende dan weer dat studenten moesten thuisblijven, ondanks een overvloed aan vrije plaatsen. Stel je immers maar eens voor dat we een student zouden sturen die al eens een bisjaar heeft gehad! Nee, een universiteit met Nelson Mandela in de etalagekast, die kon toch enkel voorname en excellente pupillen uit te sturen. Een wijziging van het hopeloos verouderde systeem kwam er vorige week dankzij krachtadig optreden van de studentenvertegenwoordigers.

Iedereen het buitenland in, niet enkel diegenen die steeds uitstekende examens afleggen!

Nu we er toch over bezig zijn... Wat verder lees je een paar smeüige verhalen en klassieke anekdotes over die examens. Laat je er vooral niet door ontmoedigen. Veel succes en tot volgend jaar.

Matthias Debruyjn

Edit.

Michaël Vandebril,
artistiek coördinator
ABC2004

Antwerpen neemt het woord

Ewald Peters

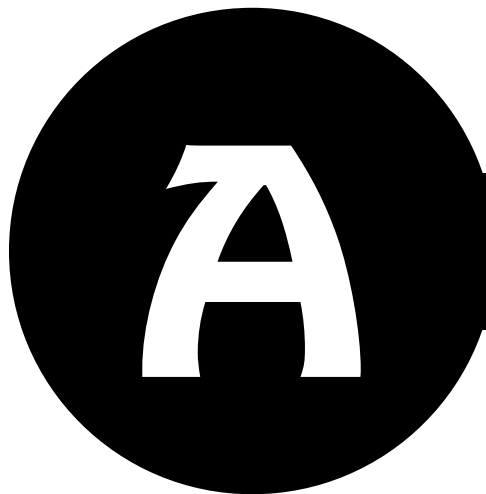
foto's: Bart Braem

en Antwerpen Open vzw

Een heel jaar lang en nog veel langer zal Antwerpen in de hele wereld te boek staan als een literair paradijs waar, oprecht en eerbiedwaardig, een stroom van woorden doorheen bruist. Althans, dat is het meeslepende verhaal dat A(ntwerp)B(ook)C(a pital)2004 en zijn artistiek coördinator Michaël Vandebril willen schrijven. Vormt een stad zonder boekhandels echter niet eerder het decor voor een troosteloze tragikomedie? Een hoopvolle optekening van de stand van het boek in Vlaanderen en een catalogus van de inspirerende hoofdstukken die ons te wachten staan.

dwars Het officiële openingsweekend van ABC2004 op 8-9-10 mei regende uit en de leeshoek voor de Bourla waagde zich bijgevolg niet buiten. Binnen verwaterde de sfeer echter niet en werd officieel en feestelijk het vuur van het boekenjaar ontstoken met een bont geheel van optredens. Wat echter meteen opviel, was de afwezigheid van een Vlaamse, laat staan Antwerpse literaat. De schrijvers die voorlezen uit eigen werk waren daarentegen een Hollander die al jaren de nobelprijs hoopt te winnen (Harry Mulisch) en zijn landgenoot Toon Tellegen, een Amerikaanse SF-auteur (John Haldeman) en een spannende Britse trouwboek (Nicci French). Wil ABC2004 de Antwerpenaar tonen dat het boek in de rest van de wereld nog leeft, of wil het toch eerder Antwerpen als boekenstad in het internationaal geletterd bewustzijn inschrijven?

“Ondertussen is de kaalslag al lang gebeurd. Er moeten terug meer boekhandels komen”

Antwerpen komt, wanneer de nieuwe bibliotheek aan het De Concincplein geopend wordt. Bij grote evenementen, zoals de *Boekenbeurs* en *Zuiderzinnen*,

de titel niet heeft gekregen omdat het zo ongelooflijk veel boekhandels per hoofd telt. Het gaat meer om het totaalverhaal dat wordt verteld. En in dat opzicht is Antwerpen wel een heel mooi verhaal, zowel historisch gezien als vandaag de dag en naar de toekomst toe. Vooral dat heeft de *UNESCO* doen kiezen voor Antwerpen. Maar het aantal boekhandels ligt wel degelijk erg laag. De situatie is

zullen dan weer heel wat internationale auteurs uitgenodigd worden. Daarnaast zal ook een internationaal publiek, vooral uit Nederland, naar hier gehaald worden om het met Antwerpen als boekenstad te laten kennismaken. Daarbij zullen niet alleen levende schrijvers in de spotlights gezet worden; Antwerpen heeft ook een rijk verleden. Denken we maar aan het begin van de boekdrukkunst met *Plantin-Moretus*.

Triestig

dwars *Antwerpen heeft inderdaad een rijk verleden. Maar ook vandaag de dag is er op literair vlak nog heel wat bedrijvigheid: er zijn niet alleen de jaarlijkse evenementen, maar ook veel auteurs en uitgeverijen hebben hun thuishaven in Antwerpen. Net dat maakt het des te schrijnender dat Antwerpen zo bitter weinig boekhandels heeft. Zijn we de titel Wereldboekenstad dan wel waard?*

VANDEBRIL Dat is inderdaad de zwakste schakel in het verhaal van *ABC2004*. Als je echter kijkt naar de vorige wereldboekensteden (Madrid, Alexandrië en New Delhi, nvdr), dan zie je dat bijvoorbeeld ook New Delhi

overigens in heel Vlaanderen triestig. Zelfs in vergelijking met Nederland hebben we minder boekhandels. Eén van de redenen daarvoor is dat wij nog altijd geen vaste boekenprijs hebben. Zo'n vaste boekenprijs beschermt net de kleine boekhandel, omdat een boek bij zijn lancering overal dezelfde prijs heeft en je dus niet naar de fnac moet om het goedkoper te krijgen. Ondertussen is de kaalslag natuurlijk al lang gebeurd; enkel de ketens, de professioneelste en de kwalitatiefste boekhandels hebben overleefd. Wij willen dat er terug meer boekhandels komen.

dwars *Kan Antwerpen Wereldboekenstad een vruchtbare bodem zijn voor zo'n renaissance?*

VANDEBRIL Als Stad kan je daar natuurlijk heel weinig aan doen, je mag

vindt en voorwaarden scheppen zodat er meer kunnen komen, bijvoorbeeld door te investeren in activiteiten die er kunnen plaatsvinden. Het tweede, en daar willen samen met onze partners aan werken, is zorgen dat er een boekenvakopleiding komt. Dat betekent dat je de sector professionaliseert zodat nieuwe boekhandels langer blijven bestaan, omdat ze goed weten waar ze mee bezig zijn.

dwars *Geert Buelens, dichter, docent literatuurwetenschap aan het departement Germaanse Talen van de UA en één van de grote voorstanders van die opleiding, sprak de hoop uit dat ABC2004 als hefboom zou kunnen dienen om het idee een vastere vorm te geven (DS 8-9 mei). Zijn er al stappen in die richting gezet?*

VANDEBRIL We zijn aan het overleggen met Prof. *De Brabander* van de opleiding Cultuurmanagement aan de UA om, als eerste stap, in het najaar een colloquium te organiseren. Dat colloquium zou dan jaarlijks plaatsvinden in het kader van

“Six-Pack, omdat het zes weken duurt en omwille van de verwijzing naar bier”

geen boekhandels subsidiëren. Wat je in ieder geval wel kan doen is, ten eerste, zeggen dat je boekhandels belangrijk

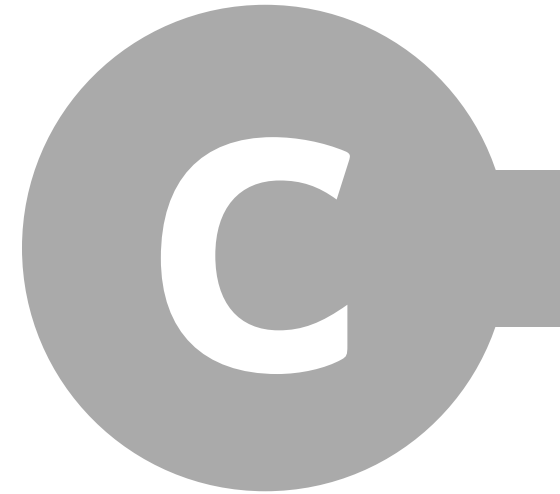

ONTMAAGDT
MIJ NEUKT
MIJ PAKT MIJ
ACH AAN
TER AAN
BEKLIMT ZO
IJL GEIL
ZO
MIJN SCHACHT
VER
KRACHT
MIJ BOOR MIJ
AAN OH
IJKT DAN
STROOMT
IN MIJ
BEZWIJKT
STROOMT
NU STOM WEG

die opleiding. Daarnaast zijn we aan het bekijken of we een soort masterclass kunnen invoeren. Dat zou dan een specifieke opleiding voor het kader in het boekenvak worden. We zijn echter ook nog andere pistes aan het onderzoeken. We werken daarvoor samen met *boek.be* (de vertegenwoordigende organisatie voor uitgevers, boekhandels en distributeurs, nvdr), het *Vlaams Fonds voor de Letteren* en de *Universiteit Antwerpen*.

dwars Zelf heb je de universiteitsbanken nog niet zo lang verlaten. Je was in die tijd, als hoofdredacteur van de *Gans*, de UIA-voorloper van *dwars*, nauw betrokken bij het studentenleven. Heb je bij de programmering van ABC2004 ook een speciaal hoofdtuk voor studenten ingevoegd?

VANDEBRIL Er zijn zeker evenementen die jongeren kunnen aanspreken. Zo is er *Six-Pack*, het zomerprogramma van ABC2004. *Six-Pack*, omdat het zes weken duurt (van 6 augustus tot 10 september, telkens op donderdag en vrijdag, nvdr) en omwille van de verwijzing naar bier natuurlijk. Dat wordt zonder twijfel een heel sprankelend, spetterend en jong programma. We werken daarvoor samen met *5voor12*, dat onder andere ook *De Nachten* mee organiseert. Elke zomer creëren zij sowieso een bijzondere partylocatie. In het verleden hadden we reeds *Hospitaal*, *Luna* en *Cuba*. Zo wordt er een nieuwe gecreëerd, waar wij iedere vrijdag voor een literair voorprogramma zullen zorgen. Dat is telkens gericht op de podiumliteratuur of performance, “spoken word” uit binnen- en buitenland, gaande van *The Last Poets* tot en met *Vitalsky*. Ook de “poetry slammers” uit Amerika en Duitsland komen naar Antwerpen. Na het literaire gedeelte is er een party. Op de donderdagavonden

maken we thema-avonden, bijvoorbeeld rond horrorliteratuur of humor. Er komen ook twee hommages: één aan de onlangs overleden Antwerpse auteur en voorloper van de performers, *Gust Gils*, en één aan *J.M.H. Berckmans*.

Dandy

dwars Zijn er nog andere evenementen die zich specifiek op jongeren richten?

VANDEBRIL ABC participeert ook in de jaarlijks weerkerende festivals zoals *Zuiderzinnen* en *De Nachten*. Dat laatste wordt dit jaar overigens nog veel groter en bovendien over drie dagen gespreid. Wat ook heel leuk is, is *Robodandy*. Vanaf 29 mei kan je één zaterdag per maand een Robodandy huren in het *ModeMuseum*. Je laat hem een fragment kiezen uit een bundel teksten van literaire dandy's, van *Paul van Ostaijen* tot *Charles Baudelaire* bij wijze van spreken, en laat hem vervolgens naar een bepaalde plek in de stad gaan: het centraal station, de fnac, de metro... De Robodandy flaneert daar dan

naartoe, leest er zijn tekst voor en flaneert vervolgens terug naar het MoMu. Daar kan je overigens zijn tocht op schermen volgen en iets drinken. Bovendien zullen er ook elektro-acts zijn. *Robodandy* combineert op die manier literatuur met mode, design en muziek. Interessant voor talenstudenten is zeker ook de grote overzichtstentoonstelling over tweehonderd jaar Vlaamse literatuur in het AMVC-Letterenhuis. Die gaat door in het kader van het historische luik van ABC2004 (vanaf september, nvdr).

Tenslotte heb je ook het *witboek*. Naast het programmaboek dat we zelf schrijven, delen we ook onbeschreven boeken uit. Een witboek is dus een leeg boek, een plek waar iedereen aan het woord kan zijn. Bedoeling is dat mensen anekdotes, gedachten of verhalen opschrijven en zo een eigen boek maken. Iedereen die er een wil kan er hier (bij *Antwerpen Open*, nvdr) één komen halen, maar je vindt ze ook in de bibliotheken. Op het einde van ABC willen we zoveel mogelijk beschreven boeken terug verzamelen om een mooie tentoonstelling op te zetten. Daarna krijgt iedereen zijn boek natuurlijk terug.

dwars ABC duurt maar één jaar. Doet Antwerpen daarna gewoon weer de boeken toe als boekenstad?

VANDEBRIL ABC wordt gecontinueerd in *Antwerpen Boekenstad*, dat blijft een beleidsaccent van de *Stad Antwerpen*. Alles wat we nu doen, alle

resultaten en alle energie, zullen blijven voortleven in bijvoorbeeld de nieuwe bibliotheek. Maar ook andere projecten die ABC nu ondersteunt, zoals *Zuiderzinnen*, zullen verder opgevolgd worden. Door middel van een ondersteunings- en uitstralingsbeleid zal Antwerpen op de kaart blijven staan als boekenstad.

dwars Hoe zou je de *Stroom van Woorden van ABC2004* graag zien voortleven bij de mensen die hem nu lezen?

VANDEBRIL Het kernwoord van *Antwerpen Wereldboekenstad* is begeestering. We willen mensen begeistere met boeken, met woorden. We willen hen ook de kracht van woorden meegeven. Iedereen gebruikt woorden. En in die zin zijn taal, taligheid en woorden bouwstenen. Bouwstenen van je eigen verhaal, maar ook van de wereld waarin je leeft.

Meer info vind je op www.abc2004.be en bij *Antwerpen Open* vzw, *Wapper 2*.

Harry Mulisch leest voor op de feestelijke opening van ABC2004 in de Bourla

Ze werken en dat werkt **Studentenvertegenwoordigers**

In vorige edities heb ik meermaals de laksheid van studenten gehekel, en me kwaad gemaakt in de onverschillige houding ten aanzien van universiteit en medestudenten. Studenten zijn van te weinig op de hoogte omdat ze van te weinig op de hoogte willen zijn, zoiets. Vandaag is een mooie meidag en tijd om met die traditie te breken. Er bestaan nog studenten, sire, en wat voor. Studentenvertegenwoordigers heten we hen vandaag, en ze zouden als bedreigde diersoort erkend moeten worden.

Een voorbeeld om te verduidelijken. Vorige maand raakte bekend dat de rechtsfaculteit maar achttien van de ruim vijftig beschikbare erasmusplaatsen voor de derde licentie zou invullen. Te weinig interesse, zo bleek. Amper twintig inschrijvingen. Maar twintig is nog steeds tien meer dan tien. Wat was er dan van die studenten geworden? De rechtsfaculteit hanteerde blijkbaar een selectiedrempel, gebaseerd op academische resultaten uit de voorgaande jaren, en die tien studenten haalde deze drempel niet. Gevolg: geen

erasmus voor hen.

Een rondvraag door studentenvertegenwoordigster *Barbara Janssens*, en *Jorgen Van Laer*, één van de benadeelden, leerde echter dat de rechtsfaculteit daarmee een vreemde gans bleek binnen de UA. In geen enkele andere faculteit werd op die manier geredeneerd (het bleek overigens dat eigenlijk evenveel selectieprocedures bestonden als faculteiten), overal konden studenten vertrekken als er voldoende beschikbare plaatsen zijn. "Op termijn moet iedereen een buitenlandse studievergadering gehad kunnen hebben", is doorgaans het credo aan de UA. Niet dus wanneer je rechten studeert. Resultaat van die rondvraag was een extra vergadering en een nieuw agendapunt op de volgende faculteitsraad: de oude regel moest herbekeken worden om situaties als deze te vermijden. Resultaat van die stemming: een versoepeling van de norm, en een individueel gesprek met de kandidaten die de drempel dan nog niet halen, om te peilen naar de slaagkansen in het buitenland. De eindbalans is dus overduidelijk positief, en wel om twee redenen. Tien studenten krijgen een nieuwe kans om zich Europa in te werken, en de studentenvertegenwoordigers blijken wel degelijk een impact te hebben op het beleid.

Matthias Debruyjn

Elk jaar doen rond deze periode de wildste geruchten de ronde over examens en dan vooral over de professoren die ze afnemen. *dwars* ging op zoek naar de leukste, gekste en vooral grofste verhalen uit onze verschillende faculteiten. Voor we erin vliegen een belangrijke tip voor studenten op de Stadscampus: in de grote aula in de kelder van de Rodestraat komt van de trappen stuiken op je examen echt niet goed over.

Een professor in de Informatica wil al jaren voor zijn studenten een fles sterke drank meebrengen op mondelinge examens. Volgens hem hebben ze dan minder stress. Volgens het departement is het verboden.

Bij de Rechten kom je bij een bepaalde prof beter niet in pak naar zijn examen, wel integendeel. Hoe sjofeler hoe liever; haar warrig, kin half geschoren en vooral geen merkkledij. Ongeveer halfweg je uurtje voorbereidingstijd zegt hij tegen die ene student die toch een kostuum heeft aangetrokken:

Wilde verhalen en klassiekers

Examenstress

‘Zeg, kom jij nu maar al, want ik zie dat je nog naar een trouwfeest moet’. Bij een andere opgeklede student: ‘Ik zie dat u zodadelijk nog naar een plechtige opening moet. We zullen het dan maar kort houden zeker en de voorbereidingstijd overslaan, neemt u maar plaats.’

Zijn geliefkoosde vraag gaat overigens als volgt: ‘Beste student... (prof leunt achterover, legt zijn benen op de tafel, trekt zijn broek op tot net boven zijn enkels, tot je de lichtroze kousen kan zien)... mijn kousen, vind je die logisch?’ Het antwoord van de ietwat overdonderde student is doorgaans ‘nee’, een enkele keer ‘ja’. Telkens fout echter. Dingen ontsnappen aan logica, dus is het antwoord eigenlijk steeds verkeerd. ‘Kom dan in september maar terug’.

Slim blondje

Hopelijk is dit maar een legende: op een mondeling examen heeft een student met een zwak hart een hartaanval gekregen toen de professor hem openlijk uitlachte. De student in kwestie had om goed te kunnen blijven studeren pillen geslikt, maar in combinatie met zijn

zwakke hart en de krijgende prof is dat fataal afgelopen.

Een professor uit de PSW heeft de gewoonte blonde studentes lichtjes te benadelen. Een slim blondje dat voor de vierde keer hetzelfde examen mocht afleggen opteerde voor een bruin kapsel en slaagde plots zonder problemen.

Een professor in de scheikunde bevoordeelde dan weer alle studenten, zonder uitzondering: de man was alle examens kwijt, gewoon verloren! De studenten van het jaar in kwestie vragen zich nog altijd af wat er is gebeurd, maar klagen doen ze niet want iedereen heeft een 12 gekregen!

Tussendoor een onbevestigde klassieker tussen alle seksistische opmerkingen: “Oh u hebt 2 tekorten: u bent een vrouw én blond”.

Zeg eens gebuisd

Een student wiskunde die nul ging vragen omdat hij er gewoonweg niets van begreep, kreeg die niet. Het departement in kwestie schijnt zelfs de reputatie te hebben slimme maar timide

studenten toch binnen te trekken en tegen hun wil examen te laten afleggen. Ze slagen dan met glans.

Ook sommige uitspraken van professoren zijn een speciale vermelding waard:

- “(bij aanvang mondeling examen, na blik op eerste antwoord) Het is schoon weer vandaag hé? Ga maar wat buiten spelen. See you in September.”

- ‘Roer eens in mijn thee alstublieft’
‘Maar er is geen lepeltje, meneer.’ -
‘Kom dan maar terug in september en zorg dat je er één bij hebt’

‘- Loop eens rond de tafel.’ (na uitvoering): ‘Dat is ongeveer uw punt’

Bart Braem

En als je het zelf meemaakt?

Als je zelf zoiets meemaakt is de gulden regel om op het moment zelf rustig te blijven. Let goed op wie er nog in de zaal zit en stap direct na je examen naar je ombudsman. In ongeveer alle gevallen krijg jij gelijk. Maar laat dat de proffen niet tegenhouden om deze reeks weer nieuwe legendes in het leven te roepen.

Europa breid een verlengstuk

Wie volgt?

Feestvreugde alom op belgische markten en pleinen tijdens de nacht van 30 april op 1 mei. Zelf kon ik de slaap maar niet vatten door de oorverdovende explosies van het bengals vuur en het vreugdevol dronkemansgelal in de straten van Antwerpen. We roepen onze tien nieuwe vrienden met de borst vooruit halt toe om hen met welluidende stem te begroeten: Ahoi scheepsmakkers, uiteindelijk toch mee op de boot gesprongen. Fantastisch nieuws! En de ironie dat ex-communistische landen juist op 1 mei toetreden laten we maar even in de marge van dit feestgedruis.

Even kijken wat vanaf nu zoal op talrijke diplomatenbals en walking diners voorgeschoteld zal worden. Wat volgt is een kortzichtige blik op onze verruimde menukaart.

*Johan Diels en Olivier Van de Vyvere
foto's: Kelly Dorekens*

Slowakije

U kunt ze zich nog herinneren: de hongaarse grenswachters in hun groene uniformen die met zware metaalscharen gaten knipten in de prikkeldraad langs de oostenrijkse grens; de oost- en westberlijners die een gat hakten door de met graffiti beschilderde muur en elkaar onder tranen in de armen vielen; de manifestanten in Praag die hun sleutelhangers lieten rinkelen aan de voet van het standbeeld van de tsjechische patroonheilige Vacláv; de burgers van Boekarest die het echtpaar Ceausescu van het balkon van het partijgebouw joelden. Het IJzeren Gordijn, dat Europa bijna vijftig jaar lang verdeeld had, werd uiteindelijk neergehaald. Met het toetreden van Slowakije tot de EU werden de laatste sporen van dit schaamlapje van Europa volledig met de grond gelijk gemaakt.

Estland

De eerste die het estse volk beschreef was de Romeinse historicus Tacitus, die

schreef: "De Fenni (Esten) zijn barbaren zonder bezittingen. Ze hebben geen wapens, geen paarden en geen huizen. Ze eten kruiden, kleden zich in dierenhuiden en slapen op de grond." In de tussentijd is er veel veranderd. Zo hadden ze tot voor kort staatswapen, staatspaarden en staatshuizen. En ook dat hebben ze nu definitief achter hen gelaten.

Polen

In het Pools betekent 'pole' niet meer als we hadden kunnen verwachten: veld. Dit 'Land van Velden' kent een alles behalve politiek stabiele intrede. Miller, de voormalige eerste minister, maakte zijn ontslag bekend daags nadat de EU groen licht had gegeven voor de toetreding van Polen. Ook heeft de Europese Commissie veel commentaar gegeven op de hoge mate van corruptie, waarbij de voormalige eerste minister Miller zelfs bij naam en toenaam werd genoemd. Maar de toekomst ziet er voor Polen mooi uit. Traag maar zeker werken de Polen aan de reconstructie van hun ooit zo gehavende land.

Malta

Wisten jullie dat Valletta de hoofdstad was van de kleinste nieuwe lidstaat van de EU? Een mens leert bij. Deze voormalige engelse kolonie is vooral bekend voor zijn zon, zee en strand(janetten). Zag de EU in deze 390.000 hotel- en restaurantuitbaters

Vergeeten we niet dat 15 jaar geleden deze staten nog planeconomieën en hoogdravende één mei-optochten hielden op pleinen met namen zoals 'Het Stalinplein' of 'Het Rode Plein'.

de gedoodverfde catering voor op de europarlementaire vergaderingen?

Letland

De hemel van Letland wordt sinds mensenheugenis bevolkt door zwarte ooievaars. Deze zwarte varianten van de ons bekende Planckendaelvogel zullen zorgen voor een multiculturele samenleving in onze eengemaakte vogelpopulatie. Wat zou de reactie van Beestenbos nu zijn?

Litouwen

In Litouwen tellen we meer dan 100 nationaliteiten. Dit staatje heeft zijn sporen dus al verdiend op multicultureel vlak. Op economisch vlak is Litouwen het zwakkere broertje van de baltische staten. Europese hulp is hier dan ook meer dan broodnodig.

Tsjechië

Praag is ongetwijfeld een van de mooiste Europese hoofdsteden. Een suggestie van onzentwege: Praag als volgende culturele hoofdstad? Een vraag voor Praag! We drinken ons alvast een stuk in onze kraag. Tsjechië is immers ook het thuisland van de alomgeprezen pils. Pilsner Urquell staat bekend als de eerste brouwerij die dit goddelijke gerstenat uit zijn ketels gekregen heeft. Jaja, het studentenambrosijn heeft oosteuropese roots.

Slovenië

Slovenië is het meest noordelijke deel van voormalig Joegoslavië. En van het

voormalig Joegoslavië is dit het deel dat het meest geëvolueerd is. Slovenië wordt algemeen gezien als de nieuwe lidstaat die het meest bij West-Europa aanleunt. We hopen dat ze snel hun draai vinden in ons midden. We zouden deze staat niet graag hun *odhod* willen geven. (Opzoeken maar!!)

Hongarije

Hongerige Hongaren (alliteraties met Hongaren zijn altijd fijn, dachten we zo) houden er de rare gewoonte op na om naast hun gewone verjaardag ook hun naamdag te vieren. Twee keer goed eten op een jaar. Hoe houden ze het vol? Decadentie ten top. Ze worden onze gezonde feestneuzen. Overmaat schaadt Hongaren duidelijk niet.

Cyprus

Althans een deel. De Grieken op Cyprus herinneren zich de bezetting van Darius en Alexander de Grote nog levendig duidelijk en reageerden dan ook verwacht afwijzend tegenover het herenigingsplan voorgeteld door de VN. Europees kunnen we misschien ook hier iets uit leren. Historische onenigheden worden immers niet opgelost door geïsoleerde en diplomatiek verantwoorde voorstellen.

Het Europese volk?

Van de regeringsleiders hoorden we niets dan lovende woorden over een eindelijk terug eengemaakt Europa (alsof Europa ooit één is geweest), over volkeren die elkaar de hand toesteken en nog van die romantisch-heroïsche

en dromerige krachttermen, volledig in lijn met de 'Ode an die Freude' van de immer melancholische Schiller, op muziek gezet door Beethoven. Maar verliezen we ons niet in de drang snel een grootmacht te worden dat een deftig tegengewicht kan leveren tegen de VS? Hebben de nieuwe ex-communistische lidstaten wel al genoeg democratische ervaring opgedaan? Vergeten we toch zeker niet dat 15 jaar geleden deze staten nog planeconomieën en hoogdravende 1 mei-optochten hielden op pleinen met namen zoals 'Het Stalinplein' of 'Het Rode Plein', ...
Natuurlijk komen we met zulk cultuurpessimisme nergens. Dat weten we ook wel. Er moeten kansen gegeven worden, zoals het PHARE-project in Polen en Hongarije. Maar misschien moeten we eerst aan de gezamenlijke toekomst en

continuïteit denken, en daarbij eventueel nog wat aan ontwikkelingshulp doen. De EU moet eerst transparant worden voor de nu al bestaande lidstaten. Eerst interne processen en communicatie verbeteren, en dat niet willen combineren met de grootste uitbreiding in de geschiedenis van de toch zo broze Europese Unie.

De landen van Oost-Europa schudden de bolsjewistische dictatuur af en zullen net zo democratisch worden als West-Europa. Daarmee zal Europa net als Duitsland destijds eengemaakt worden. Met andere woorden krijgt Oost-Europa de opportuniteit zich te vereenzelvigen met de authentieke Europese waarden en zich los te maken van een eur-aziatisch despotisme.

Dit is een eenmalige kans jongens, grijp ze en veel succes!

Mandela, twelve points

Het einde van het eerste ééngemaakte academiejaar nadert en dan moet de UA haar bestaan nog eens van zoveel mogelijk daken schreeuwen. En laat de traditie van eredocoraten daar nu het geknippede middel, de perfecte misthoorn zeg maar, voor zijn. Bij eredocoraten komt het er immers vooral op aan de langste te hebben en die ook het duidelijkst te laten zien. En dan dingt de UA dit jaar mee voor de hoofdvogel. Geen vrijblijvend discusswerpen met eretitels echter. *dwars* onderzocht voor u of de gelukkigigen hun award wel waard waren.

Matthias Debruyne
Foto Reuters

Nelson Mandela springt het meest in het oog natuurlijk. Nuja, springen. De gezondheid van de goede man laat hem niet meer toe verder dan het Zuid-Afrikaanse parlement, te reizen en hij komt dus ook zijn gouden gans niet ophalen in Antwerpen. Een klein Vlaams universiteitje dat een wereldleider van dat kaliber bedenkt met een eredocoraat, doet dat echter niet in de eerste plaats om de man zelf te plezieren. De UA wil zichzelf in dit fusiejaar gewoon nog eens extra in de bloemetjes zetten, en dat mag natuurlijk. Dus moest de keuze wel op Mandela vallen; Kofi Annan schoof vorig jaar immers al mee aan de Gentse feestdis aan. Antwerpen moest dus nog hoger mikken want in Leuven hadden ze in 1997 ook al de Spaanse koning **Juan Carlos** op bezoek. Katholieke leidersfiguren zijn overigens populair aan de KUL: Aartsbisschop van Kisangani **Laurent Monsengwo** ('93), en Zijne Koninklijke Hoogheid **Prins Filip** (2002) kunnen zich eveneens tot het kransje Leuvense eredoctores rekenen.

Eén, al is het dan Mandela, is geen, moet de UA gedacht hebben, en ze lokte nog drie Britten en een verdwaalde Nederlander richting Aula Rector Dhanis,

op zoek naar een erebul.

Laten we met de eenzame man uit Maastricht beginnen. Dr. **Herman Van Praag** werd volgens de UA-site al met internationale prijzen overladen voor zijn studie rond neurotransmissie en biologische psychiatrie. Voor de lezers die dreigen af te haken: de man zoekt naar oplossingen voor mensen met mentale problemen, en blijkt er nogal sterk in te zijn. De band met de UA ligt voor de hand: hij doceerde eerder in New York (toch nog steeds het Antwerpen van de Verenigde Staten), en herbergt het UZA niet een flinke afdeling psychiatrische patiënten? Mooi zo.

Intermoleculaire interacties

Van de drie Britten zijn er twee aan de Universiteit van Cambridge verbonden en maar ééntje aan Oxford. We vermoeden dat de winst van *The U's* uit Cambridge tegen *The Dark Blues* in de 150ste Boat Race er niet echt veel mee te maken heeft. Dr. **Amyand Buckingham** en dr. **David Newbery** waren er vermoedelijk niet eens bij. Hoewel, het onderzoek van de eerste naar het effect van intermoleculaire interacties op onze spectroscopische waarnemingen van moleculen heeft blijkbaar een blijvende

invloed op ons inzicht in de gedragingen van vloeistoffen. De andere is onder meer gespecialiseerd in transporteconomie. Dat de mede-auteurs van zijn boeken eerder al met nobelprijzen werden bedacht, zal hem inmiddels worst wezen. Een eredocoraat van de UA, dat kan je pas op je schouw zetten.

Aan de laatste eredocor is ook een wat apart verhaal verbonden. Prof. dr. Sir **Tony Atkinson** mag zich na 2004 immers eredocor van de UA en de UGent noemen. Op 19 maart bedachten ook onze Gentse collega's hem immers met die titel, en ze deden dat vermoedelijk ook om dezelfde verdiensten. Die situeren zich trouwens op het gebied van armoede en inkomensongelijkheid (de sociologen onder u kennen vermoedelijk zijn Atkinson-index). Met geen van beide universiteiten lijkt de man een echt nauwe band te hebben, maar hij grossiert blijkbaar wel in eretitels: Sir, lid van The British Academy, Chevalier de la Légion d'Honneur en nu dus eredocor in Antwerpen. Het lijkt me dat Napels voor de man aan de Schelde ligt.

De uitreiking van de eredocoraten 2004 vindt plaats in de Aula Rector Dhanis (nieuwe K-blok), Kleine Kauwenberg 12, nu vrijdag 28 mei om 10 uur.

Toffe thesistitels

10 000 mijl & 120 eeuwen onder zee

Op de rechtenfaculteit vinden we het niet, de exacte wetenschappers pakken het vaak experimenteel aan, PSW beroept zich hiervoor soms op zijn statistisch hulppakket SPSS en de studenten TEW en HIR hebben er twee weken minder tijd voor. *Spiegeltje, spiegeltje aan de wand, wat is er met het sprookje aan de hand en Wat heeft OGSA mapping met JINI concepten te maken? Een koude rilling passeert de ruggengraat van de laatstejaarsstudent: de eindverhandeling...*

Die 'Kuh' bei den Hörnen gefasst, schrijf of lees het maar, 80 pagina's over *Any and its French equivalents*. Gelukkig zijn er nog zekerheden in het leven, *Het Belgisch koningshuis, tussen hemel en aarde* bijvoorbeeld, of *Belle en het beest tussen Nijntje en Nabokov*. Stel u voor dat men, alle *Stereotypen in soapopera's* bij elkaar genomen, *H2O execution containers inbouwot in JGRID*. Om nog maar te zwijgen van de *Problemen van de customer loyalty in de petroleumsector!*

Ach, *visser-ke-vis of visser-tje-vis*, wat doe je aan *Het einde van grote verhalen?*. *Zelfidentificatie van kinderen aan de hand van Walt Disney films* leidt nu eenmaal vroeg of laat tot een *McDonaldisering van de berichtgeving in Vlaamse kranten in de 19de en 20ste eeuw*.

Maar niet getreurd! Zoals het spreekwoord zegt: *Na MTV nu ook Jim-tv!* *The presence of mythological themes in horror literature*, Paul Koeck en de *Impact van oneigenlijk gebruik op vrijwilligers van Télé-Onthaaldiensten* hebben niets te vrezen. Volgens *De hermafrodiemythologietheorie* en die *Vergelijkende studie aan de hand van 'A charm of lullabies'* kunnen we immers nog steeds geloven dat *De veranderingen in het leven van toekomstige vaders* wel degelijk betrekking hebben op *De beeldvorming van de vrouw in de film. De klassieke Winnie-the-Pooh als casestudie* is hiervan het beste en meest ontroerende bewijs! Bij AIBO wens ik u als laatstejaarsstudent nog veel succes! Wie weet, *Heeft DVD wel een toekomst?*

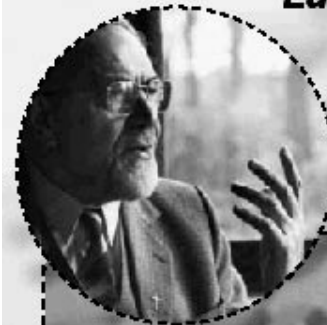
Ann Fransen

STICHTING
RYCKEVELDE vzw

Karel Verleye

PRIJS

**Voor eindwerken
van studenten
hoger onderwijs,
rond het thema
"Europa"**

1ste prijs : 1000 euro
2de prijs : 500 euro
3de prijs : 250 euro

reglement

www.ryckvelde.be

Met steun van
de Minderbroeders Kapucijnen en
de Stad Damme

UA-studenten ontwikkelen baanbrekende website Vlaamse Gebarentaal voor iedereen

Twee UA-studenten uit de eerste licentie informatica werkten mee aan het eerste wetenschappelijk onderbouwde woordenboek Vlaamse Gebarentaal. Voor taalkundigen van de UGent en de VUB ontwikkelden ze een databank en een website die daaraan gekoppeld is. De gevolgen voor de Vlaamse dovensamenleving zullen niet te onderschatten zijn. Maar ook de internationale dovensamenleving kan een graantje meepikken.

De Vlaamse Gebarentaal (VGT) gaat in haar huidige vorm al zo'n tweehonderd jaar mee. Ze werd in het begin van de negentiende eeuw sterk beïnvloed door de Franse Gebarentaal. De toenmalige opgang van gebarentalen in West-Europa valt grotendeels toe te schrijven aan het

oprichten van doveninternaten. Doven uit de ganse provincie werden uit hun sociaal isolement gehaald, en leerden op school andere doven kennen. Even belangrijk is dat ze daarmee ook een gebarentaal leerden, waardoor er voor hen eindelijk volwaardige communicatie mogelijk was.

Terzijde

1880

Het meest gruwelijke jaar voor de internationale dovensamenleving was 1880. Op dat moment ging er in Milaan een congres door over de aanpak van het dovenonderwijs in de beschaaft wereld. Doven hadden er echter geen stemrecht, en op enkele Amerikaanse en Britse tegenstemmen na werd er besloten dat gebarentalen een minderwaardig hulpmiddel waren. Het gebruik van gebarentalen in het onderwijs werd dan ook verboden. De "orale methode", die zich uitsluitend focust op liplezen en het leren spreken, had overwonnen.

De gevolgen van 1880 laten zich nog

steeds voelen. De enige dovenuniversiteit ter wereld, Gallaudet University in Washington DC, staat niet toevallig in de Verenigde Staten, die tegen de resoluties stemden. Vlaanderen daarentegen is de shock nog niet helemaal te boven. Slechts op één van de zeven Vlaamse dovenscholen wordt tegenwoordig het gebruik van VGT aangemoedigd in de lessen aan dove kinderen. In de andere dovenscholen is het gebruik van VGT door leerkrachten zo goed als onbestaande of zelfs verboden. Vlaanderen telt trouwens maar twee dove leerkrachten. Alle andere leerkrachten in dovenscholen zijn horenden, die in vele gevallen ook geen kaas gegeten hebben van VGT.

Symbooldossier

Langzaamaan komen de Europese Doven terug in beweging. In de meeste landen wordt er bijvoorbeeld gestreden voor de

- Het woordenboek Vlaamse Gebarentaal kan men vinden op <http://gebaren.ugent.be/>

- De Vlaamse Gebarentaal (VGT) stamt voor een groot deel af van de Franse Gebarentaal (LSF). Maar ook de Nederlandse Gebarentaal (NGT) en de Amerikaanse Gebarentaal (ASL) werden zeer sterk beïnvloed door LSF. - In Vlaanderen gebruiken zo'n zesduizend Doven VGT als moedertaal of als eerste taal. Dit komt neer op één per duizend Vlamingen. Zo zou men het aantal gebarentaalgebruikers aan de UA op tien kunnen schatten. In gans Vlaanderen studeren er echter maar een vijftal dove gebarentaalgebruikers aan een universiteit.

- Lessen VGT (twee uur per week) kan u in de grote Vlaamse steden volgen bij Fevlado. Meer informatie hierover is te vinden op <http://www.fevlado.be/> Deze cursussen zijn trouwens ook opgenomen in de doctoraatsopleiding van de UA. - Wat is het verschil tussen doven en Doven? In Amerikaans onderzoek in de jaren tachtig, dook voor het eerst dit verschil op. 'Doof' ben je als je je identificeert met de dovensamenleving en er volwaardig lid van bent en wil zijn. Al even belangrijk is dat je een vlotte gebarentaalgebruiker bent. Alle Doven zijn dus wel doof, maar niet alle doven Doof.

erkenning van de nationale gebarentaal als echte taal. In sommige landen, zoals Finland, Zweden, Portugal en het Verenigd Koninkrijk, is dat reeds het geval. Eind vorig jaar erkende ook het Waalse Gewest de Franstalig-Belgische Gebarentaal (LSBF). De concrete gevolgen van zo'n erkenning voor onderwijs en werkgelegenheid zijn nog niet altijd duidelijk. Maar voor vele Doven is zo'n erkenning ook een symbooldossier, waarmee maatschappelijk definitief komaf wordt gemaakt met het gelijkstellen van een gebarentaal aan een minderwaardig hulpmiddel. In Vlaanderen hebben de meeste Vlaamse politieke partijen in deze verkiezingsperiode expliciet hun steun gegeven aan de erkenning van VGT.

Woordenboek VGT

Twee taalkundigen, *prof. dr. Mieke Van Herreweghe* van de UGent en *dr. Myriam Vermeerbergen* van de VUB, voeren al vele jaren als enigen in Vlaanderen onderzoek uit naar de woordenschat en grammatica van VGT. Een belangrijk deel van hun project is het uitwerken van een vertalend woordenboek Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De wijze waarop hun groep echter de resultaten verwerkte, was op z'n minst archaisch te noemen.

Toen twee studenten informatica van de UA dit vernamen, zijn ze op het onderwerp gesprongen. In kader van hun cursus "practicum programmeren", werkten *Steven Aerts* en *Bart Braem* een

moderne databank uit. Daarin schuilen Vlaamse gebaren, hun Nederlandse vertaling, de streek waarin ze gebruikt worden, en ook filmpjes van de gebaren. Deze databank werd dan gekoppeld aan een publieke website die voor iedereen toegankelijk is. Steven en Bart werkten bij de ontwikkeling ook intensief samen met twee Gentse onderzoekers: *Kristof De Weerdt* (een Dove gebarentaalgebruiker) en *Katrien Van Mulders*.

SignWriting

Voor het weergeven van gebaren wordt gebruik gemaakt van SignWriting. Dit notatiesysteem werd ontwikkeld door de Amerikaanse choreografe *Valerie Sutton*, die oorspronkelijk een manier zocht om haar dansen neer te schrijven. Uit het zo ontstane DanceWriting groeide al heel snel SignWriting.

Steven en Bart maakten van deze SignWriting gebruik om een baanbrekende optie toe te voegen aan het digitale woordenboek. Het is nu niet alleen mogelijk om van een Nederlands woord de vertaling in VGT op te zoeken, maar ook andersom. Zo kan je handvormen en eventuele contactpunten ingeven, en de website geeft je een lijst met alle mogelijke Vlaamse gebaren die hieraan voldoen. Met deze optie is dit een volwaardig vertaalwoordenboek VGT-NL en NL-VGT geworden. Eind mei trokken Steven en Bart zelfs naar een workshop van het vierde "International

Conference on Language Resources and Evaluation" in Lissabon om hun project voor te stellen.

Wat brengt de toekomst?

Er is een positieve beweging bezig. Jaar na jaar volgen er steeds meer horenden de cursussen VGT van *Feolado*, de Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties. De meeste Vlaamse partijen willen actief

werk maken van een erkenning van de Vlaamse Gebarentaal als taal in Vlaanderen. Binnen afzienbare tijd zouden er getolkte programma's kunnen komen op de VRT. Het digitale woordenboek zal nog veel meer mensen dan vroeger in contact kunnen brengen met de Vlaamse Gebarentaal.

Jan Adriaenssens

1.

2.

3.

4.

- 1. *artiest: ?;*
- 2. *artiest: ?;*
- 3. *artiest: vandal;*
- 4. *artiest: kut;*
- 5. *artiest: zerk;*
- 6. *artiest: butcher;*
- 7. *artiest: chick;*

collectief: AF/Animal Farm
collectief: ?
collectief: ?
collectief: gathaarkroe
collectief: ZRC/Zerk and Rehe Crew
collectief: AF/Animal Farm
collectief: AF/ Animal Farm

Foto's: AMOZ

5.

6.

7.

Omdat mijn diepe, stille vrienden zo verlangden naar de poëzie, had een hogere macht hen betoverd.

Omdat ze zo intens op zoek waren naar onbevangenheid en spontaniteit, werden hun beroete zielen op een heldere ochtend uitgeschud als schone witte beddelakens. Omdat ze veel meer wilden zien dan er was, werden hun ogen zo groot en hol dat je rilde van hoogtevrees als je hen aankeek.

Ik ontdekte het toen ik mijn diepe stille vriend Karl Marx wilde bezoeken na de 1 mei vieringen. Ik fietste vanuit Antwerpen naar zijn enorme, wilde tuin in Ranst, waar de bomen volgens hyperbolen zijn aangepland en waar strenge veganistische principes gelden.

Ik was gewaarschuwd want onderweg zag ik veel voortekens. Een wagen reed voor mij het voetpad op, het had een paar centimeter gescheeld. Omdat ik bij een vorige ervaring vond dat ik veel te agressief en dus pedagogisch inefficiënt had gereageerd, tikte ik nu poeslief op het portier. 'Weet u dat u me bijna heeft aangereden?' De vrouw bloosde en antwoordde spinnend en giechelend van neen. Ik besefte dat de tijd drong en reed snel verder. Om de halve kilometer sprong mijn fietsketting met veel misbaar van de tandwielen, daarbij ook mijn achteruittraptrem saboterend. Als ik toch probeerde tegendruk te geven op de pedalen, schokte en steigerde de

tweewieler als een dolle stier. Ik dacht aan mijn vrienden en ik ijldte voort. Er was een abnormaal hoge tektonische activiteit, de Kempische en Brabantse schollen namen met zware zuchten afscheid van elkaar. Het asfalt vertoonde op verschillende plaatsen barsten die snel voortschoten als slangen. Aan de terugweg dacht ik niet.

Toen ik aankwam, zette de schemering in. Ik herkende het pad, dat ik twee jaar geleden samen met Karl Marx had veroverd op de braamstruiken, woest zwaaiend en kappend met een soort machete. Op een andere plek zag ik dat iemand de gevaarlijke Siberische Berenklaauw net had verdelgd. Ik vatte hoop en liep kriskras door de tuin, hem metend met mijn passen en wetend dat elke pas het onverkende terrein verkleinde. Met elke pas joeg ik het afgrijselijke voor me uit en onthoofde ik de kansen dat het zich hier op deze grond zou kunnen ophouden, er bleven nog maar een paar tientallen meters over.

In het veld tussen de daslook vond ik mijn diepe, stille vrienden. Hun glanzende lijven, als uit marmer opgetrokken, stonden onbeweeglijk en majestueus in het opkomende duister. Sommige wezens kruipen 's nachts spichtig weg, andere verwelkomen de onzichtbaarheid en dartelen de wereld in. De koe is het enige leven dat de nacht loochent. Ze bezit een massiviteit die kan wedijveren met die van de nacht; witte massa tegen zwarte

massa, de clash tussen Goed en Kwaad. Een koe in de nacht is een gedicht.

Ik keek naar Marx. Door de gesprekken die we in deze tuin gevoerd hadden, voelde ik me aangespoord om de dingen op orde te brengen, om de dagelijkse inconsequenties aan te pakken. 'Laat geen enkele kans verloren gaan om iets te leren of om iemand te helpen.', herhaalde hij altijd.

Ik keek naar de wijze Hammoerabi uit Babylon. Met zijn oordeel als kompas, had hij me meegevoerd op avonturen, die het toppunt van hun faam nog moeten bereiken.

Ik keek naar de maanhoofdige Sfinx. Hij leerde me om geen antwoord te verwachten op de eenvoudigste vraag. Als ik iets wilde weten, moest ik het hem ontfutselen door een spervuur van raadsels en een prikkeldraad van woorden.

Tot ze allemaal droef werden

Ik knielde en keek smekend naar de Allerhoogste, maar die schudde zijn hoofd. Ik klom op een tafel, strekte mijn armen voor me en riep: 'Kameraden,...' Maar er viel niets meer aan te doen.

Er hoefde ook niets meer te gebeuren want ze waren zonder mij het Walhalla binnengegaan. Ze wisten alles al en staarden me uitdrukingsloos aan. Er was gras, en gras is groen en gras is lekker.

En voor mij was er een kop verse melk.

Wojciech De Roeck

Uit de Collega's

Onlangs muntte Kardinaal Daneels in een vraaggesprek met Veto een even eigenaardige als gloednieuwe term. Monseigneur meent dat onze individualistische en obsessief-materialistische jeugd "een hogere macht aanvaardt, iets dat ons overstijgt." Dit vaag instemmen wordt het 'ietsisme' genoemd. En, hou u vast, deze nieuwbakken levensbeschouwing draait volledig rond het besef "dat er iets is." Jawel! De 'ietsist' is het droeve lot beschoren geen neutraal standpunt te kunnen innemen. Hij aanvaardt ofwel het bestaan van God, of hij wijst het af. Gek genoeg veronderstellen deze beide wegen "een bewuste stellingname, die gebaseerd is op veronderstellingen die niet bewezen kunnen worden." Dat maakt uiteraard ieder mens tot een 'ietsist'. Het 'ietsisme' probeert m.a.w. twee tegengestelde visies in één ideologie te bundelen. Geloof me, het onderscheid tussen gelovigen en niet-gelovigen is nog altijd het handigst. Is deze 'ietsistische' eenheidsworsterij misschien een middel om het drama van de lege offerblokken te verdoezelen?

(tov)

DE VLAAMSE STRIJD IS UITGESTREDEN MARK EYSKENS

Mark Eyskens is niet alleen doctor in de rechten en in de economische wetenschappen, baccalaureus in de wijsbegeerte, professor emeritus aan de KULeuven, oud-premier en minister van staat. Hij is ook erg verstandig, zo bleek tijdens een gesprek met dwars over het universitaire, politieke en dagdagelijkse leven.

***dwars** Wat vindt u van de nieuwe procedure die rector Oosterlinck aan de KULeuven wil invoeren waarbij de rector na vier jaar door een dertigkoppige raad herbevestigd kan worden voor een tweede termijn van dezelfde duur?*

MARK EYSKENS Persoonlijk vind ik de bestaande procedure beter. Een vierjarige termijn leidt tot Amerikaanse toestanden, waarbij een pas verkozen al aan zijn herverkiezing moet beginnen denken. Maar in de praktijk komt de nieuwe regeling er waarschijnlijk op neer dat een rector voor 8 jaar verkozen wordt - in de veronderstelling dat de herbevestiging een formaliteit is. En dat vind ik dan weer te lang. Vijf jaar - zoals nu - is beter. Om voldoende legitimiteit hebben, moet de rector verkozen worden door de gehele universitaire gemeenschap, in al haar componenten. Men kan zich de vraag stellen of een kiescollege van 1500 niet te groot is, maar dat is een andere kwestie. De Somer, Timmermans (de twee vorige rectoren, *nvdr*) en nu Oosterlinck hadden een grote

*Kristof De Pooter
en Wojciech De
Roeck*

foto's: AMOZ

democratische legitimatie. Dat dreigt te verwateren met de nieuwe procedure.

Er wordt voortaan ook een profiel opgesteld waaraan de nieuwe rector moet voldoen.

Dat heeft als voordeel dat kwasten, hansworsten, tafelspringers en demagogen geen kans hebben om rector te worden. In het verleden gebeurde het wel eens dat een kandidaat populaire maar compleet irrationele standpunten innam. Het is een illusie te denken dat populistische kandidaten geen kans maken bij rectorverkiezingen. Vele academici zijn misschien wel verstandig, maar daarom nog niet wijs. Door op voorhand een profiel op te stellen vermijdt men dat een of andere Jean-Marie Dedecker rector zou worden van de KULeuven.

Zelfuitsluiting

dwars Hoe schat u de politieke gevolgen in van het zgn. 'Blok-arrest' waarin het Gentse hof van beroep het Vlaams Blok veroordeelde voor racisme?

EYSKENS De uitspraak was in ieder geval beter na de verkiezingen gevallen. Nu komt de sereniteit van de verkiezingen in het gedrang. Het valt te vrezen dat het Vlaams Blok nog verder groeit, met alle nefaste gevolgen voor Vlaanderen vandien. Het Vlaams Blok is anti-Vlaams. Stel u voor dat we in 2006 in Antwerpen een burgemeester van het Vlaams Blok krijgen. De volgende dag koppen grote buitenlandse kranten 'Antwerp turns fascist', en dat is het begin van het einde. Elke overwinning voor het Blok is een nederlaag voor Vlaanderen. Als men de

Olympische Spelen in 2016 naar ons land wil halen, zal een grote vooruitgang van het Blok een schaduw werpen over onze kandidatuur. En dan heb ik het nog niet over de inhoud van hun programma. Hun staatkundige opvatting over Vlaanderen en België - een Vlaamse republiek - komt eeuwen te laat. Je kan Brussel immers nooit meenemen in een dergelijk avontuur. De Vlaamse strijd is uitgestreden. Het wordt tijd dat men inziet dat Brussel - de tweede diplomatieke hoofdstad ter wereld - veel belangrijker is dan België. Vlaanderen is trouwens de welvarendste regio ter wereld. Als het Blok dan uitroept 'eigen volk eerst', terwijl men het in eender welk ander land ter wereld slechter heeft dan bij ons, is dat toch wel erg egoïstisch.

dwars U volgt het hof in haar uitspraak dat het Blok racistisch is?

EYSKENS Natuurlijk. In al haar uitspraken beschouwt het Blok allochtonen als inferieure wezens. Uit onderzoek van professor Foblets van de KULeuven bleek onlangs nog dat de criminaliteit bij alochtonen structureel - rekening houdend met de levensomstandigheden - niet hoger is dan bij autochtonen. Dat is een wetenschappelijk feit, dus het Blok verkoopt gebakken lucht. Trouwens, wat het zgn. 'cordon sanitaire' betreft, dat is een mythe die dringend doorprikt moet worden. Op wetgevend vlak bestaat dit cordon niet. Het Blok zetelt actief in onze parlementen. Eén parlementaire commissie wordt zelfs voorgezeten door een Blokker. Bovendien wordt de partij - voorlopig nog - gefinancierd uit overheidsdotaties. Een vreemdeling die op de Antwerpse Grote Markt een pintje drinkt, betaalt BTW en accijnzen die mede

het Blok financieren, terwijl de partij de man liever in de Schelde zou dumpen. Paradoxaal, nietwaar? Het enige cordon dat bestaat is de uitsluiting van het Blok van deelname aan het bestuur op het niveau van de uitvoerende macht. Maar

bij. Ik vind dat CD&V niet tegen het gemeentelijk stemrecht voor migranten had mogen stemmen. We hadden ons moeten onthouden. Door tegen te stemmen kwamen we in dezelfde hoek als het Vlaams Blok terecht.

“Vergeet niet dat wij vroeger ook fundamentele brandstapels enz. Het heeft ons drie eeuwen moeten het nu zien op te lossen”

dat is louter zelfuitsluiting. Wie wil er nu besturen met een racistische partij? Leden van onze partij die hebben samengewerkt met het Blok in dat 'comité tegen het migrantenstemrecht' (Johan Weyts, *nvdv*) staan er na het arrest met rode kaken

dwars En waarom niet voor stemmen?

EYSKENS (lacht) Omdat we in de oppositie zitten. We wilden het voorstel trouwens in één geheel met de zgn. 'snel-Belgwet' bekijken.

dwars U kan Vlaams nationalisme dan wel achterhaald vinden, maar ondertussen heeft uw partij een kartel gesloten met N-VA.

EYSKENS Het is te zeggen, we hebben een gemeenschappelijke platformtekst

immers erg verschillend. In Vlaanderen worden minder kinderen geboren dan in Wallonië, en dus moet het hebben van kinderen bij ons aantrekkelijker gemaakt worden. Ook een aantal aspecten van de gezondheidszorg kan

mentalisten waren: kruisvaarten, inquisities, n gekost om daar overheen te geraken, en zij en in ten hoogste dertig jaar. “

van twee pagina's opgesteld omtrent een Vlaams eisenprogramma. Daarin staan zaken die ik perfect verdedigbaar vind, zoals bijvoorbeeld de defederalisering van de kinderbijlagen. De demografische toestand in de twee landsgedeelten is

men beter op regionaal niveau regelen. De Walen - die zich daartegen verzetten - zeggen dat België dan uiteenvalt, maar dat is flauwekul. In Duitsland, met de Bundesländer, doen ze het ook zo en daar heeft niemand er problemen mee.

dwars Wordt de Belgische solidariteit zo niet ondermijnd?

EYSKENS Ik ben volledig tegen de splitsing van de sociale zekerheid, de pensioenen of de werkloosheidssteun. Een Waalse werkloze is evenzeer voorwerp van compassie als een Vlaamse. We hebben in Leuven een studie gedaan waaruit blijkt dat, bij een volledige splitsing van de sociale zekerheid, de Vlaamse armoede daalt van vijf naar vier procent en de Waalse stijgt van acht naar zestien procent. Dat is ethisch toch niet verantwoord? Het klopt dat er jaarlijks 250 miljard oude franken van Vlaanderen naar Wallonië stromen, maar men moet ook stilstaan bij de oorzaken. En dat zijn niet in eerste instantie misbruiken - die zijn er net zo goed in Vlaanderen - maar wel het feit dat het netto inkomen per hoofd in Wallonië 15 procent lager ligt. Aangezien sociale zekerheidsbijdragen proportioneel worden berekend op het inkomen, is het logisch dat er een financieringstekort ontstaat dat gecompenseerd moet worden met Vlaams geld. Bovendien is Wallonië is de grootste klant van Vlaanderen - groter dan Duitsland en Frankrijk - dus een groot deel van dat geld stroomt ook terug.

dwars Ondertussen percipieert de kiezer CD&V en N-VA - dat voorstander is van een doorgedreven splitsing van de sociale zekerheid - wel als één politieke formatie.

EYSKENS De kiezer is ook niet van gisteren. Zonder het kartel haalt N-VA de kiesdrempel niet. Geert Bourgeois is een verstandig man, en we zullen wel zien hoe het na de verkiezingen uitpakt. Misschien komen de mensen van N-VA gewoon bij

ons terecht. *nadrukkelijk* Maar niet ten koste van ons programma. Met links of rechts heeft dat niets te maken. Wat heet immers nog links of rechts? Iemand die tegen roken is, is tegenwoordig links, en wie tegen drugs is, die is rechts. Vreemd toch?

Belangenconflict

dwars Is het kiezersbedrog wanneer Verhofstadt lijsttrekker is op de Europese VLD-lijst terwijl hij niet van plan is om het mandaat op te nemen?

EYSKENS Dat is wel erg polemisch geformuleerd, maar ik vind het inderdaad verkeerd. Het schaadt de geloofwaardigheid en de doorzichtigheid van de politiek. De mensen weten nauwelijks nog waarvoor ze gaan stemmen op 13 juni. De federale en de regionale verkiezingen zouden beter gewoon samenvallen, het is toch één pot nat.

dwars Wat met Jean-Luc Dehaene, die het Europees lijsttrekkerschap voor CD&V combineert met bestuursfuncties bij Interbrew, Umicore, Telindus en Lotus Bakeries? Ruikt dat niet naar belangenvermenging?

EYSKENS Dat ligt eraan welke functie hij na de verkiezingen zal bekleden. Het is bijvoorbeeld niet ondenkbaar dat hij voorzitter van het Europees parlement wordt. Men moet in ieder geval alles zo transparant mogelijk maken en een soort van deontologische commissie oprichten, die oordeelt over delicate situaties. Wanneer er dan een belangenconflict dreigt, dient het betrokken parlementslid vervangen te worden door iemand

anders. Het zou erg dom zijn om mensen met een beroep in de privé-sector uit de politiek te weren, dat zou alleen maar tot een participatie leiden, met beroepspolitici die ja knikken uit angst hun job te verliezen.

dwars Was de uitbreiding van de Europese Unie van 15 naar 25 lidstaten een juiste beslissing?

EYSKENS Ik noem dat 'de noodzaak van het onmogelijke'. Het is economisch zo goed als onmogelijk, maar politiek noodzakelijk. Die landen behoren tot de Europese beschaving en we kunnen hen niet in de kou laten staan. Bovendien konden we niet langer wachten, want de democratische partijen in die landen worden steeds vaker verslagen door neocommunisten - die dictatoriale trekjes hebben. Economisch is de uitbreiding natuurlijk problematisch: de levensstandaard in die landen bedraagt nauwelijks een kwart van de onze. Daarom werd overeengekomen dat de toetreding land per land economisch gefaseerd zal verlopen. Het vrij verkeer van personen komt er in de meeste landen bijvoorbeeld pas binnen twee jaar, en ieder land kan dit - in het nationaal belang - desgewenst nog vijf jaar uitstellen. Wanneer de nieuwe lidstaten er ondertussen in slagen hun toestand te verbeteren, zullen slechts enkelingen naar hier trekken. Indertijd met Spanje, Portugal en Griekenland was het niet anders. De financiering is wel nog een probleem. De Europese grondwet voorziet geen mogelijkheid om een Europese belasting in te voeren. Met een heffing van 2 eurocent op brandstof zou de volledige Unie gefinancierd kunnen worden. Nu moet de financiering in 25

ationale parlementen goedgekeurd worden, en dat wil ik nog wel eens zien.

dwars De uitbreiding van de Europese Unie komt er in eerste instantie uit politieke overwegingen, maar is het Europees project niet stilaan aan het verwateren tot een vrijhandelsverdrag?

EYSKENS Uw vrees is niet onterecht. In eerste instantie moeten de twaalf landen van de monetaire unie zo goed mogelijk samenwerken. De euro is immers nog geen definitieve verworvenheid. Als we er niet in slagen om de sociale zekerheid en de fiscaliteit van de twaalf landen voldoende te harmoniseren wordt de euro zelf bedreigd. De andere lidstaten moeten hun economieën zoveel mogelijk afstemmen op die van de monetaire unie, maar dat kan tientallen jaren duren. We krijgen dus een Europa met verschillende snelheden.

Verkeken op Irak

dwars De Britten spreken zich volgend jaar in een referendum uit over de Europese grondwet. Wat als ze tegen stemmen?

EYSKENS Wat nu in Groot-Brittannië gebeurt, is tamelijk machiavellistisch. Blair is in de grond een overtuigd Europeaan, maar Brown en Straw, de ministers van Financiën en Buitenlandse Zaken die klaar staan om zijn plaats in te nemen, hopen dat de bevolking de grondwet in dat referendum zal verwerpen. Dat is niet ondenkbaar, en dan valt alles in duigen. Zonder Engeland stelt de Europese Unie niets voor. Dan wordt het een soort grootwarenhuis.

dwars Moet de Europese Unie ook een

militaire unie worden?

EYSKENS Natuurlijk. We besteden samen de helft van de Amerikanen aan defensie, maar onze militaire efficiëntie is maar vijf procent van de Amerikaanse.

dwars Maar dat is toch compleet onhaalbaar? Britten, Spanjaarden, Nederlanders en Italianen steunden de oorlog in Irak en landen als Frankrijk, Duitsland en België waren er radicaal tegen.

Inderdaad. Er is een ernstig gebrek aan samenhang. Europa is een economische reus, een politieke dwerg en een militaire worm. Engeland en Frankrijk zullen nooit bereid zijn om hun atoomwapens onder een gemeenschappelijke Europese koepel te brengen. Inzake klassieke bewapening moet een Europees leger op termijn wel mogelijk zijn.

dwars Hebben de Verenigde Staten zich verkeken op Irak?

EYSKENS Het is te vroeg om daar een definitief oordeel over te vellen. Het winnen van een oorlog is alleszins gemakkelijker gebleken dan het winnen van de vrede. Na de terroristische aanslagen in New York en Washington, zijn de Amerikanen in die oorlog getuimeld voor ze het zelf beseften.

dwars De oorlog in Irak heeft nochtans op tafel gelegen in de Veiligheidsraad.

EYSKENS Colin Powell heeft daar een mooi stukje toneel gespeeld met zijn toespraak over masavernietigingswapens. Het is te zeggen, men heeft in Irak één groot massavernietigingswapen gevonden en dat heet Saddam Hoessein. Die man heeft honderdduizenden mensenlevens op zijn geweten. De Amerikanen wilden een

mandaat krijgen van de Veiligheidsraad, maar Frankrijk was tegen. Dat was een schandaal; ze hingen toen de grote pacifist uit, terwijl iedereen wist dat de Fransen op dat moment met Saddam Hoessein onderhandelden over oliecontracten en daarom wilden dat de man nog even aanbleef.

dwars De Amerikanen hebben geen economische belangen in Irak?

EYSKENS Jawel, maar minder dan wij. De Europese petroleumafhankelijkheidsgraad is tweemaal zo hoog als de Amerikaanse. Als ze in het Midden-Oosten de kraan dichtdraaien, liggen wij hier binnen de week met onze poten in de lucht.

dwars Staat de oorlog in Irak eigenlijk niet los van de strijd tegen het terrorisme?

EYSKENS Nee. De wanhoop en de radeloosheid die uitgaan van zelfmoordterroristen zijn het gevolg van reddeloosheid, en het is die reddeloosheid waartegen we moeten ageren. De Arabische beschaving overtrof vroeger de onze, maar in de 16de-17de eeuw is ze blijven hangen. De Arabieren hebben nooit een renaissance of verlichting gekend. Vergeet niet dat wij vroeger ook fundamentalisten waren: kruisvaarten, inquisities, brandstapels enz. Het heeft ons drie eeuwen gekost om daar overheen te raken, en zij moeten het nu zien op te lossen in ten hoogste dertig jaar. Het terrorisme is een groot netwerk van intellectuelen, en het enige wat je daartegen kan beginnen is in landen als Afganistan, Iran, Irak, Syrië, Palestina en Saoedi-Arabië een soort verlichting teweeg proberen te brengen.

Ze moeten antiklerikaal worden en ze moeten inzien dat de vrouw erg belangrijk is. Het is overigens pas tijdens het concilie van Trente, in de zestiende eeuw, dat wij besloten hebben dat vrouwen wellicht een ziel hadden. De Grand Middle East Strategy van Bush voorzag voor elk van die landen een aangepaste overgangstrategie om er een democratisch regime te installeren. Theoretisch klinkt dat natuurlijk erg aantrekkelijk, als een computer game, maar in de praktijk blijkt het toch niet erg te lukken. Er is geen sprake van dat de Amerikanen zich binnen enkele maanden kunnen terugtrekken uit Irak. De Verenigde Naties zullen de situatie daar trouwens nooit overnemen. Landen als België hebben een grote muil, maar als puntje bij paaltje komt, willen we geen soldaten sturen met het risico dat ze in een plastic zak terugkomen.

“Een vreemdeling die op de Antwerpse Grote Markt een pintje drinkt, betaalt BTW en accijnzen die mede het Blok financieren, terwijl de partij de man liever in de Schelde zou dumpen. Paradoxaal, nietwaar?”

Studenten Hogeschool op de barricade

De studenten van het Hoger Instituut voor Dans, departement Drama, van de Hogeschool Antwerpen, verkeren sinds maandg 10 mei in oorlogsstemming. Dat is de datum waarop ze het plotse ontslag te weten kwamen van hun artistiek directrice *Marie de Corte*. Bijna zonder enige verwittiging kwam het departementshoofd *Pascale De Grootte* hen die maadag inlichten over het ontslag. Dat dit amper zes weken voor het einde van het academiejaar gebeurde, zorgde voor algemene verontwaardiging bij de studenten.

Dit was echter niet het enige. Volgens studenten zat de conservatieve garde achter het ontslag van Marie de Corte. Zij zouden de progressieve en hedendaagse visie van Marie de Corte maar moeilijk hebben kunnen slikken, en zouden gebruik hebben gemaakt van hun macht op de departementsraad om het ontslag van Marie de Corte te bekomen. De studenten zijn daarenboven woedend dat ze niet tijdig werden ingelicht over de moeilijkheden, en dat er vanuit de departementsraad nooit enige moeite is gedaan om het standpunt van de studenten te horen. Het departementshoofd *Pascale de Grootte* wijst echter het gebrek aan

coördinatievermogen van Marie de Corte aan als belangrijkste oorzaak van het ontslag.

De studenten van het HID lieten het hier alvast niet bij zitten, en trokken op woensdag 12 mei voltallig naar de Groenplaats, vergezeld van docenten en sympathisanten. Spandoeken, slogans, muziek, een petitie en dansimprovisties trokken er de aandacht van de voorbijgangers. Later op de dag werd een studentendelegatie door *Jacques Peeters*, het algemeen hoofd van de Hogeschool Antwerpen, ontvangen. De studenten eisten de onmiddellijke terugkeer van Marie De Corte, en een grotere stem van de studenten in de toekomstige beslissingen. Peeters wees alle verantwoordelijkheid van zich af, maar beloofde de studenten alvast hen in de toekomst nauwer te betrekken bij de gesprekken.

De studenten van het HID roepen alle andere hogeschool- en universiteitsstudenten op om hun steun te betuigen door hun petitie te tekenen via een mail naar het adres petitiemarie@hotmail.com

Georges Vanstreels

Met pijl en boog

Jef Van Steenbergen

Michiel Verbist

Jef Van Steenbergen is een bijna doodnormale student Rechten aan de UA, was het niet dat hij een niet alledaagse sport beoefent. Jef is boogschutter en zal ons land vertegenwoordigen op het Europees Kampioenschap alwaar hij zal mikken naar een ticket voor Athene. Gedreven door het Olympisch vuur gaan we op zoek naar de geest van het boogschieten. We maken echter ook kennis met de keerzijde van de medaille. Het leven als topsporter is hard. Het gaat lang niet meer enkel om het prestige van de gouden plak. Sport is business. We spraken met een insider en maakten kennis met de agenda van het BOIC (Belgisch Olympisch en

22 Interfederaal Comité).

dwars

dwars Hoe kwam je op het idee te gaan boogschieten?

JEF VAN STEENBERGEN Het is me met de paplepel ingegeven. Mijn vader baatte vroeger een wapenwinkel uit en mijn grootvader was een fervent jager. De schietsport zit ons in het bloed. Ik ben er als het ware ingerold.

dwars In enkele woorden, wat is boogschieten?

VAN STEENBERGEN Er bestaan verschillende disciplines die zowel indoor als outdoor beoefend worden. Bij het outdoor schieten op doel moet je trachten een pijl van op 70 meter afstand in een roos te mikken, die ongeveer de grootte heeft van een cd. Er wordt met twee types bogen geschoten, de 'compound' en de 'recurve' of klassieke boog. Deze laatste is de enige die gebruikt wordt op de Olympische Spelen.

Topsport

dwars Dankzij het statuut van topsporter kan je de sport met je studies combineren, valt dat mee?

VAN STEENBERGEN Over het statuut zelf ben ik zeer tevreden. De aangeboden mogelijkheden zijn erg ruim en er is een goede begeleiding vanuit de universiteit. Tevens kunnen in overleg met de professoren examens verschoven worden zonder dat andere studenten daarbij benadeeld worden.

dwars Toch lijkt het me een veeleisende

keuze.

VAN STEENBERGEN Het is inderdaad een zeer zware combinatie. De sport kost me punten. Om op olympisch niveau te trainen dien je een 600-tal pijlen per week te schieten. Alleen dat neemt al een 9-tal uren in beslag. Reken daar de fysieke oefeningen en verplaatsingen bij en je komt al gauw aan 30 uren sport per week.

dwars Je hebt toch nog enige vrije tijd?

VAN STEENBERGEN Niet veel alleszins. Twee weekends per maand neem ik deel aan wedstrijden en mijn studies op zich vergen een hoop werk. Desalniettemin heb ik nood aan een andere uitlaatklep dan de sport.

De Spelen

dwars Je neemt deel aan het EK en kan zo een ticket versieren voor de Olympische Spelen in Athene. Hoe schat je je kansen in?

VAN STEENBERGEN Voor de Olympische Spelen worden 64 schutters geselecteerd, waarvan er 30 een reële winstkans hebben. Het zal dus zeker geen gemakkelijke opdracht worden.

dwars Is de spanning in de aanloop naar de Spelen voelbaar in de wereld van het boogschieten?

VAN STEENBERGEN De huidige situatie is verre van optimaal. Dit heeft echter verschillende redenen. De prestatie-eis is zeer hoog. Er wordt koortsachtig gestreefd naar medailles en daarbij vergeet men steeds vaker waar het in de sport eigenlijk om draait. Ik zou niet meer spreken van een echte olympische gedachte. De Olympische Spelen worden te vaak als

lokmiddel gebruikt. Als sportmens dien je binnen de lijnen te lopen, anders geraak je er niet. Wanneer je echter mensen behandelt als ezels gaan ze zich ook zo gedragen. Dit is natuurlijk mijn mening, ik voel het alleszins zo aan.

Wanneer je mensen behandelt als ezels, gaan ze zich ook zo gedragen.

Stiefmoederlijk

dwars Heeft België reële medaillekansen op de komende Spelen?

VAN STEENBERGEN In België zijn er enkele topspelers, gevolgd door een grote groep liefhebbers. Op weg naar de top worden echter vele schutters stiefmoederlijk behandeld. Het BOIC selecteert veelbelovende sporters, die worden belast met zeer zware trainingsschema's. Je kent het spreekwoord "alles voor de sport". Maar soms gaat het echt te ver. Velen beginnen totaal afgezonderd te leven, focussen zich enkel op hun prestaties en verliezen zo het contact met hun omgeving. Ze worden opgehemeld in hun streven naar de top. Wanneer dan blijkt dat ze toch dat tikkeltje te min zijn, blijft er vaak alleen een grote leegte achter. Dit kan niet lang meer blijven duren.

dwars Het gaat dus duidelijk de verkeerde kant op met de Belgische schietsport?

VAN STEENBERGEN Zo scherp zou ik het niet stellen. Er moet uiteraard een solide organisatie zijn en strenge regels zijn dan vaak onontbeerlijk. Het is en blijft tenslotte voor een deel 'business'. Maar daarbij wordt een belangrijk deel al te vaak uit het oog verloren. De geest

van de sport is stilaan maar zeker aan het verdwijnen. Dat wordt dan ook cash betaald in prestatieverlies.

dwars Is er volgens jou een oplossing voor deze penibele situatie?

VAN STEENBERGEN Volgens mij is het beter een solide basis van gemotiveerde sporters uit te bouwen dan enkele opkomende talenten de hemel in te prijzen en daarbij de overgrote meerderheid van de schutters in de vergeetput te stoppen. Teveel mensen worden op dit ogenblik stiefmoederlijk behandeld met als gevolg dat de doorstroming naar de top niet meer verzekerd is. Misschien levert deze manier van werken niet direct resultaat, maar op langere termijn zal het volgens mij minstens evenveel medailles opleveren.

De kick

dwars Heb je een speciale band met de sport? Geeft het je nog steeds een kick een wedstrijd te winnen?

VAN STEENBERGEN Uiteraard. Voor mij is het boogschieten een soort meditatie. Perfecte harmonie van lichaam, geest en boog zijn nodig voor het perfecte schot. Je laat de pijl los en je weet op dat ogenblik dat het een voltreffer is. Toch blijf je hem volgen door je vizier. Gedurende de vlucht staat de tijd stil, tot de pijl in het doelwit ploft. 10 punten. Het is natuurlijk geen exacte wetenschap. Je dient je volledig over te geven, jezelf volledig te concentreren.

dwars Krijg je veel erkenning van je supporters?

VAN STEENBERGEN Het boogschieten is in België zeer miskend. Er wordt zo goed als geen media-aandacht aan geschonken. Ik apprecieer de weinige waardering enorm, bewondering voor je prestaties is immers zeer aangenaam. Het blijft echter maar sport. Zelf heb ik veel meer bewondering voor de vele vrijwilligers die bijvoorbeeld met kerstavond maaltijden bereiden voor de daklozen.

dwars Is het een kostelijke zaak om te beginnen boogschieten?

VAN STEENBERGEN Je aansluiten bij een club kost ongeveer 50 euro. Je kan dan materiaal van de club gebruiken en kennismaken met de sport. Na een zestal maanden kan je dan zelf professioneel materiaal kopen. Een degelijke uitrusting, inclusief boog, kost je een 6 à 700 euro. Hiermee ben je wel een drietal jaren zoet. Voor topmateriaal betaal je zo'n 1500 euro.

dwars Is het moeilijk om te leren schieten?

VAN STEENBERGEN Alle begin is moeilijk, dat is in de schietsport niet anders. Teveel mensen zijn direct gefocust op prestaties en komen dan vaak van een kale reis thuis.

De training verloopt in verschillende fasen. Je begint te schieten op korte afstand. Vervolgens ga je via de 25- naar de 70-meterroos. Om deze te beheersen zijn toch minimum drie jaar training vereist.

dwars Welke trofeeën staan er reeds in je kast?

VAN STEENBERGEN Bij de jeugd haalde ik 4 maal de Belgische titel. In 1998 en 1999 werd ik zowel in- als outdoorkampioen. In 1997 won ik het Europese junior-circuit. Bij de volwassenen werd ik 13de op het EK en 25ste op het WK. In 2003 eindigde ik als 4de indoor en 3de outdoorschutter. Dit jaar behaalde ik de 2de plaats op het Belgische indoorkampioenschap.

dwars Je behaalde ook een wereldrecord?

VAN STEENBERGEN Inderdaad, in februari 1999 behaalde ik tijdens de kwartfinales van het Belgisch kampioenschap op de 18-meterroos het maximum van de punten. Met elk van de 12 pijlen schoot ik 10 punten en behaalde zo een totaal van 120 punten. De maximumscore. Dit record kunnen ze me nooit meer afnemen. Dat is een van de hoogtepunten van mijn carrière.

dwars Wat zijn je ambities en plannen voor de toekomst in de sportwereld?

VAN STEENBERGEN Ik wil op Belgisch topniveau blijven presteren. Door mijn rechtenstudie heb ik echter niet de mogelijkheid me perfect voor te bereiden op de absolute topevenementen zoals de Olympische Spelen. Op het EK wil ik trachten bij de eerste 16 te eindigen en zo toch kwalificatie voor de Spelen af te dwingen.

Wil je zelf de pijl in de roos mikken? Alle informatie vind je op <http://www.archery.org>,

de site van de Fédération Internationale de Tir à l'Arc.

Stad eet van twee Walletjes

Wat is er beter voor de familiegeschiedenis dan een lenteschoonmaak? Oude schatten worden blootgelegd, verhalen opgegraven. Met het omwoelen van de leien in Antwerpen komen de oude Spaanse wallen uit de vroege 16e eeuw aan de oppervlakte. De stadsverteller grijpt zijn kans:

Om het gespuis buiten de muren beter te kunnen bekogelen waren er driehoekige uitstulpingen in de wallen, *lunetten*. De vijver in het stadspark met zijn

boomerangvorm is een overblijfsel van de uitstulping in de gracht rond zo'n lunet.

Maar wist u dat ook de Antwerpse ring en de Singel het spoor volgen van een stadswal, alsof men, om de oorspronkelijke functie van die wallen te eren, had besloten dat oversteken steeds een hachelijke onderneming zou blijven?

In 1859 begon de bouw van de 15 kilometer lange Brialmontwal. De werken, uitgevoerd door 13000 arbeiders, zouden minstens zes jaar duren (hier

spreken de stadsvertellers elkaar tegen) en er moest 13 miljoen kubieke kilometer grond worden verplaatst. Dat zijn vijf piramiden van Cheops.

Op vier kilometer van de wal kwam een gordel van acht forten, op één na nog staan ze er nog.

De Spaanse lunetten incarneerden in vesten, die net hetzelfde doel hadden. De vijver in het park Brilschans laat weer de vorm zien. Aan de andere kant van de ring, in het natuurgebied Wolvenberg, kan je een ruïne vinden die volgens sommige vertellers het enige restant vormt van de Brialmontwal.

Zo'n uitgebreide verdedigingsgordel duidt op de belangrijke militaire rol die

men Antwerpen toedichtte in de 19^e eeuw. De vijand kwam immers uit het nabije noorden. Door de snelle evolutie van het wapentuig was het bouwwerk echter in geen tijd verouderd. De bestormer met pek begieten was niet langer een efficiënte tactiek en tijdens WO I speelde de wal dan ook geen rol van betekenis. Maar die piramides, waar zijn die gebleven?

De eerlijke vinder kan op een beloning rekenen van de redactie van *dwars*.

Infopunt Leien, Amerikalei 166, 2000 Antwerpen, 0800 - 3 02 01

Wojciech De Roeck

Godsdienstwetenschappen

Realiseert u zich dat u goddeloze lucrativiteitsstudies aan het voltooiën bent, of komt te voltooiën. Of bent u gewoon van mening dat de tweede zittijd als een kruis ergonomisch onverantwoord op uw schouder weegt, dan kan u zich nog steeds bekeren tot de godsdienstwetenschappen of de godgeleerdheid. Ook u moet toch toegeven dat de titel van *Master in Wereldgodsdiensten, interreligieuze dialoog en religiestudie* cachet heeft. Als we er mogen van uitgaan dat de vragen uit de quiz ook die van het examen zouden kunnen zijn, dan zou de geestigste maand van het academiejaar zowaar de maand juni zijn. 'Een gouden ring in de snuit van een varken, is als een mooie vrouw die geen verstand heeft.'

Als u weet of dit statement in de Bijbel voorkomt, dan zal u slagen met onderscheiding, als God het belieft. Ook andere vragen, die aan de toog evenmin zouden misstaan, komen aan bod. 'Je vriend zegt: "Op dit moment lieg ik." Is het waar wat hij zegt?' Menig liter gezegende geestesrijke drank werd aan deze vraag reeds gewijd. Het studentikoze gedeelte aansnijdende, kan gewag worden gemaakt van een traditie waar geen ander aan kan tippen. Katechetica zult u dan ook met knowhow dopen.

Wilt u toch het hiernamaals in surfen, begin dan alvast op www.godsdienstwetenschappenstudereren.be.

(tv)

Cultuurbrokjes

The stuff dreams are made of

Er zijn werelden en werelden. Er is onze wereld van veiligheid en bescherming, maar er is ook een groteske wereld met sinistere figuren. Rambo's die met vuur de rijksgrenzen bewaken en koningen die een magische machine uitvinden. Hun onderdanen kunnen al het harde werk staken. Het volstaat al je bezittingen aan de machine te offeren om je leven lang beloond te worden met gouden regen. Westerse waarnemers hebben het over frauduleuze piramidesystemen in Albanië, maar die termen doen geen recht aan het sprookjesachtige van zo'n wereld.

Is dit het nieuwe Europa?

Er zijn ook hallucinante werelden. Chris De Stoop schrijft over zijn tocht over de Adriatische Zee, een korte etappe van een menselijke smokkelroute.

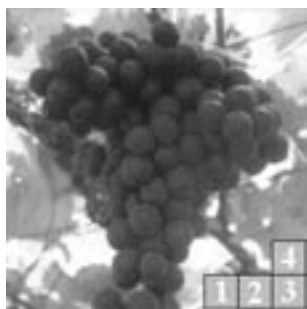
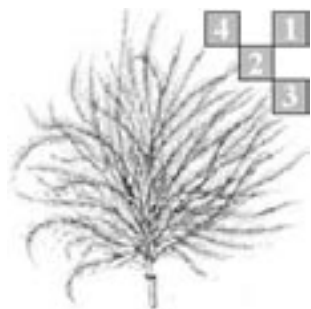
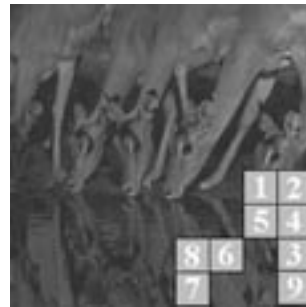
Om een motorboot van de Italiaanse kustwacht af te schudden wordt een kind overboord gegooid. In het volgende hoofdstuk leren we echter dat dat slechts een visioen was. Fictie geïnspireerd op realiteit, maar uit welke wereld?

Is dit de nieuwe onderzoeksjournalistiek?

Zij kwamen uit het Oosten
Chris De Stoop
2003, De Bezige Bij

(wdr)

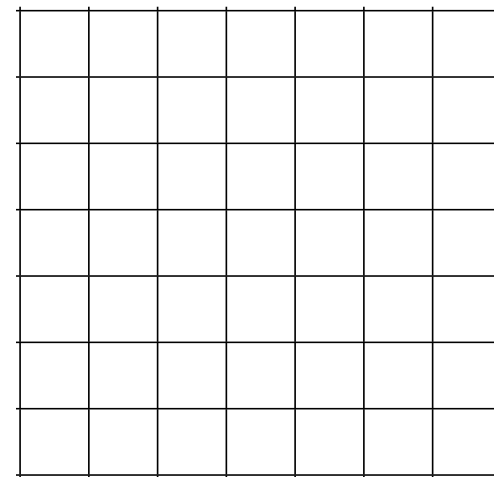
leef je uit in de *pashokjes van plezier*

Elk van de negen afbeeldingen bepaalt een woord. Dit woord past exact in het bijhorende puzzelstukje. Vul dat woord in, *maar doe dit volgens de cijfertjes*. De puzzelstukjes passen op hun beurt exact in het vierkantig rooster. Daarin vormen ze een vraag, en het antwoord daarop is exact wat wij zoeken.

Stuur uw antwoord door naar dwaars@ua.ac.be, en als het juist is, komt uw naam in een pot terecht. Daaruit trekt een volstrekt onschuldige hand drie winnaars.

Natuurlijk hebben die winnaars prijs. Deze keer zijn dat vijf keer twee vrijkaarten voor de lezingenreeks 'Schriftgeleerden' met *Benno Barnard* in het kader van ABC2004, en ook vijf boekjes 'Levende Schrijvers', compleet met Witboek erbij.

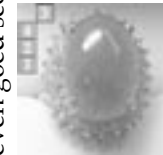

Oplossing dwars 16: Superbowl 2004

Hadden het juist, en verdienen dus zonder meer die cultuurchique en de eeuwige roem die ermee gepaard gaat: Christel Herben, Frederik De Belie en Leni Smits. Proficiat, nu nog even goed scoren op de exams.

O ₉	P ₉	W ₁	E ₇	L ₇	K ₇	E ₇
V ₁	E ₁	N ₁	E ₅	M ₇	E ₄	N ₇
T ₃	Z ₁	A ₅	G ₅	E ₅	N ₅	W ₄
E ₃	D ₆	E ₁	B ₈	L ₅	O ₄	T ₄
E ₆	B ₃	O ₈	R ₄	S ₄	T ₅	V ₄
A ₆	N ₃	J ₄	A ₈	N ₈	E ₅	T ₄
J ₆	A ₂	C ₂	K ₈	S ₈	O ₈	N ₅

1 Bent >>

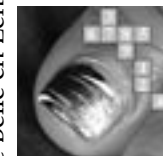
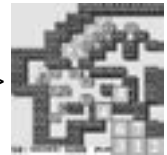
<< Jade 2

3 Melken >>

<< Po 4

5 Sokoban >>

< Teenagel 6

7 Tvworstje >

<< Zweven 8

9 AC >>

Ik wist niet wat ik hoorde. Uitgerekend op 8 mei, de enige dag waarop ik Amerika nog enigszins met vrede wou en kon verbinden, trapte het Radio1-programma Piazza ook die open deur uit haar illusoire hengsels. Nu ben ik van nature – net als u waarschijnlijk – een overtuigde pacifist, en dan heb je het al eens een moeilijk met the American Dream of killing in the name of u weet wel wie. De kerk mag bij ons sinds de tijd van de rock'n roll dan wel veel minder vol zitten, wij weten ons in godsnaam toch een stuk beter als naastenliefhebbers te presenteren.

Bij het begin van deze tweede paragraaf (omdat wit toch de kleur van de vrede is, heb ik voor de gelegenheid ook eens, als hoopvolle bakens, een aantal witregels op deze woordzee geplaatst) zal u zich onderhand wel afvragen, hoe een radiodocumentaire van nog geen half uur mij zo kon verontrusten. Rustverstoorder van dienst was Lieven De Cauter, cultuurfilosoof (KUL) en initiatiefnemer van het Brussels Tribunal, een denktank die de drijfveren van Amerika in het Irakconflict onderzoekt. Tijdens dat onderzoek stootte De Cauter op het document 'Rebuilding America's Defenses', een rapport uit 2000 van het Project for a new American Century, kortom PNAC. Die organisatie werd in 1997 door een aantal neo-conservatieven opgericht om de absolute hegemonie van Amerika voor de 21ste eeuw veilig te stellen, de opkomst van een concurrerende supermacht met alle middelen te voorkomen en al wie hun belangen bedreigt preventief om zeep

te helpen. In plaats van de wereld wit te wassen van hun imperialistische oorlogsfantasieën, zoeken de machtsgeile geweldenaars hun heil in een moordend ensemble van nieuwe nucleaire en biologische wapens en geven hun zegen aan een opgefokt leger.

Drie van de ondertekenaars van het in 2000 verschenen rapport, Rumsfeld, Cheney en Wolfowitz, smeren vanuit de regering ook ijverig de domme lul van hun president in met een dogmatisch glijmiddel dat de brutale penetratie en zijn vernietigend gevolg moet vergemakkelijken. In het rapport stelden ze dat één van de kerntaken van het Amerikaanse leger "het voeren en op decisieve manier winnen van multipole, simultane oorlogen" moest zijn. En, lang voor negen elf, wezen ze op de noodzaak van de "substantiële aanwezigheid van Amerikaanse troepen in Irak, die het probleem van het regime van Saddam Hoessein overstijgt." De stoute man was dus enkel een oliedicht alibi om oorlogje te kunnen gaan spelen.

Tenslotte, en ook hier doet de datum van de uitspraak mij met terugwerkende kracht walgen, betreurden ze het dat de hervorming van het Amerikaanse leger zo lang zou duren, tenzij er zich "één of andere katalyserende en catastrofale gebeurtenis, een nieuw Pearl Harbour" zou voordoen. Ik ben niet zeker waar ze precies op zaten te wachten,

maar ik ben evenmin zeker of ik het wel wil horen.

Ook een aantal andere catastrofale gebeurtenissen, massamoorden in Madrid en een kop die ergens in Irak rolt, zouden dan wel eens in een walgelijk, al dan niet realistisch plaatje kunnen passen. Een catalyserende functie? De Spanjolen hebben toch maar eieren in plaats van bommen voor hun geld gekozen. En dat was een goede beslissing. De onthoofding had echter wel tot rechtstreeks gevolg dat Bush de publicatie van andere foto's van plassende stars and stripes verbood. Wij doen niks verkeerd hoor. Maar werd die brave man niet voor het laatst in levende en volledige lijve in een Amerikaanse gevangenis in Irak gezien, en droeg hij bij zijn capitulatie niet de daar geijkte oranje plunje? Of dacht u dat de kleur van de voorpagina willekeurig gekozen was?

Net die machtsgeile en oorlogszuchtige regerende klootzakken – excuseer me het woordgebruik, maar in deze lijkt het mij wel te passen – proberen de rest

van de wereld te overtuigen dat Amerika het Beloofde Land, een toppunt van vrede en democratie zo hoog als de

Twin Towers, is. Ik betwijfel het. Als je er daarenboven nog bijpakt dat Bush, Cheney en Rice hun spaarcentjes niet eens naar één of ander gezichtsreddende liefdadigheidsorganisatie schieten, maar het regelrecht de olie- en wapenindustrie

inpompen, en dat Wolfowitz, net als een hoop van die andere arme joden, de Likoeed-partij van Sharon steunt, die Irak liever niet in zijn achtertuin had liggen, dan bevestigt dat alleen maar mijn oude geloof: dat oorlog niks maar dan ook niks met vrede te maken heeft. Waar zijn ze verduiveld mee bezig?

Enerzijds ben ik dan fier in een dwergstaatje te leven dat (af en toe) het onrecht in de wereld aanklaagt en zo ook die bende gevaren-voor-de-samenleving voor de rechter wilde slepen. Misschien is het maar beter dat we daarvan afgestapt zijn, want de Amerikaanse regering erkent het Internationaal Gerechtshof in Den Haag toch niet en de senaat heeft zelfs, hou u vast, de Hague Invasion Act geratificeerd, die stelt dat het Amerikaanse leger alle middelen mag inzetten om een landgenoot, mocht die veroordeeld worden, te komen ontzetten.

Anderzijds zit het mij een beetje niet helemaal recht dat de laatste pagina van dwars, jaargang 3 zo ernstig en somber moet zijn. Ik had gehoopt een vrolijker punt te kunnen zetten achter de stroom van woorden die een geëngageerde groep studenten een heel jaar lang samen gedicht heeft, onder de vaderlijke vleugels van haar inspirerende hoofdredacteur. Daarom zet ik er, vol vertrouwen, nog twee punten extra achter: hoopvolle uitkijkers naar een toekomst waarin vanaf oktober een verjongde ploeg zal klaarstaan om opnieuw het woord te nemen, een heel academiejaar lang, voor u...

Ewald Peters

Gebouw X, CMI, groep elektronenmicroscopie

Omdat de Oude Eburonen geloofden dat de aard van het psychische samenvalt met de aard van het fysische, en omdat ze dit anticartesianisme wilden belijden, bouwden ze tempels zoals die op de foto. De zware opgehangen mortier dient om de stof fijn te stampen tot in zijn meest elementaire gedachten.

Eenmaal uitgedreven, verzamelen de gedachten zich rond de lichtjes aan de console -de erediensden hebben immers plaats in stille, verduisterde ruimtes- en kunnen dan de verleiding niet weerstaan om binnen te dringen in de monitors. Op het scherm vormen ze kleine schaduwen, die de hogepriesters kunnen lezen en interpreteren.

Van heinde en ver komen aanzienlijken om hun stof te laten lezen.

De mortier wordt dan ook per sessie gereserveerd. Deze religieuze praktijk draagt in hoge mate bij tot de glorie van onze stam.

foto's: AMOZ